

Høstens store lykkepille - skolestart

Hør episoden her

Kjære lytter, kjære innbygger, hjertelig velkommen til podkasten Innbyggerdialogen, en podkast der vi tar sikte på å ta dere med bak kulissen i Nordre Follo kommune og gjøre dere litt mer kjent med hvem vi er og hva vi gjør.

Sommerferien, den nærmer seg og det er mange som skal på ferie, de skal sole seg, de skal bade, de skal kose seg, men for tusenvis av spente barn og foreldre så er det også deres første møte med skole. Så når solkremen har feidet vekk og brunfargen er i ferd med å forsvinne så er det mange som stiller på skolestart.

Skolestart er jo en veldig spennende tid, vi har jo alle vært med på det, men jeg skal ikke sitte her og snakke om min første skoledag på skole i 1986, for jeg har nemlig vært så heldig at jeg har fått med meg to gjester.

Det er Marit Haugen som er skolefaglig rådgiver i Nordre Follo kommune og så har vi fått en rektor, Håkon Tangerud fra Siggerud. Det er jo alltid litt skummelt å sitte foran rektor selv nå i voksen alder, men Marit Haugen, først og fremst velkommen til Innbyggerdialogen.

Skolestart er jo noe som dere begge har vært med på. Marit, du jobber jo med overgangen barnehageskole og Håkon du har jo etter et langt liv som både lærer og 8-9 år som rektor vært med på en del første skoledag. Hvordan foregår første skoledag?

Det er en veldig sitring i hele skolebygget. For det første så har vi 2. til 10. klasse, for jeg jobber på en 1-10 skole. De kommer klokka halv ni og så har vi en superfin samling med og mye musikk og trøkk over høyttaleren og vi fyrer opp stemninga og vi klapper og jubler for hverandre.

Og så går de til sine klasserom og da begynner vi å sette ut stoler og rød løper og gjør oss klar for første klasse som kommer klokka ti. Det er en skikkelig fin dag og det er en høytidelig dag som vi er veldig bevisst på er en dag som skjer en gang i løpet av barnas skoletid. Du starter på skolen bare en gang og det må vi være bevisste på.

Siggerud gjør jo på en måte sin ting og alle skoler har en veldig forskjellig skolestart, så alle vil jo ha forskjellige minner om skolestart. Men det er jo noen ting som må være felles og Marit er jo her det oppvekstadministrasjonen kommer inn. Hvordan forbereder dere dere på skolestart?

I kommunen så har vi faste rutiner for overgang mellom barna og skole. Og det er rutiner jeg sier noe om hva som er viktig for barna å være forberedt på når de kommer til skolen, slik at de skal oppleve skolestarten som trygg og god.

Blant annet er vi i kommunen noe som vi kaller overgangsobjekt som er bøker, spill, leker, forskjellige ting som barna skal møte både i barnehagen, men også på SFO i skolen som skal gjøre at det er trygt og godt for deg. I løpet av det siste året i barnehagen, så er det også fast bli-kjentsamlinger sånn at barna blir kjent med deg og andre barna som de kanskje møter på skolen.

Og så er det en treff på skolen, besøksdager, førskoledager, besøksdager, det er mange navn på det. Men målet er at barna skal bli kjent med noen av de som jobber på skolen, både på SFO og der voksne er lært. Og at det skal bli kjent med noen av lokaler slik at det ikke alltid er kjempenytt og skummelt på den aller første skoledagen.

For dette er jo, de minste barna er jo bare fem år gamle, det er det året de fyller, seks år, og modenhet utvikles veldig forskjellig. Så det som for en kan være en veldig spennende dag, kan jo være en kjempeskummel dag for en annen. Absolutt.

De går fra å være størst i barnehagen til å bli minst på skolen. Og i tillegg da for mindre, så er det 1-10 som møter de, og elever i tiende klasse som er på min høyde, altså over 1,90. Så det kan være skummelt, men det er også litt skummelt for foreldre.

Vi har ikke gjerder, vi har ikke noen fysiske hindringer, vi har ikke den tettheten som barnehagen har på voksne. Vi har flere samlet på et mindre område. Og det kan være litt skummelt sånn sett, men for oss så handler det om å gjøre den dagen og den perioden som Marit også snakker om i forkant til å bli en trygg arena også på foreldre.

Og det å møte og få barna til å komme, ha kveldsåpning hvor foreldre og barn kommer. For det er liksom å møte de andre barna, det er kjempeviktig. Da blir man kjent på tvers og den biten der.

Så er det jo noe med det at første møte med skolen er faktisk SFO. De begynner i SFO i august, og så kommer de til første skoledag i midten av august rundt her, men det er SFO de møter først. Og så nevner du jo nettopp dette med 1-10 skole, for det er jo ikke bare skolestart for disse her småtassene som kommer fra barnehagen.

Det er jo også en overgang til ungdomsskole, og det er jo kanskje noe av det skumleste som finnes der. Ungdomsskole, da går du virkelig fra å være størst til å være minst. Det er jo en kjempebra overgang for mange.

Absolutt. Og det er jo, igjen da så har du den følelsen igjen, du er eldst på barneskolen i 7. og så blir du yngst ved å gå over til 8. trinn. Og for oss så er det jo ikke så mye hokus pokus, for vi har de samme elevene.

De kommer i barnehagen, eller de går i barnehagen rett ved siden av skolen. De kommer til barneskolen. Du går på ungdomsskolen som er den etasje under der du gikk i 5. til 7. Men det har noen av den samme effekten, er mye av det samme i forhold til de som begynner til skolestart og de som begynner på ungdomsskolen.

Hvem er jeg? Er det noen som liker meg? Er det noen lærere som ser meg, eller vil de lytte til meg? Hvor er det jeg, på mange måter, passer inn i denne jungelen her da? Så den er like spent på barnet, eller for førsteklasse som den er for ungdomstrinnet.

Er det noe sjarmerende med 6-åringene, 5-åringene som er litt mindre blyge og prater litt mer fra leveren og kan være litt sånn joviale og sånt, mens ungdomsskoleelevene er jo i en tøff alder fra før, inne i puberteten og dette her som hører til der, og ikke så blyge og kan

brått gå litt inn i seg selv. Derfor er det viktig å jobbe mye også på åttende trinn med det å trygge elevene og bruke god tid på å finne et gode samhold.

For de skal jo på mange måter gjennom de verste årene i sitt liv. Jeg husker vi hadde en sånn reunion for noen år siden med de som vi var på ungdomsskole med, og så snakket vi da med disse som var populære på ungdomsskole, og de sa at de hatet ungdomsskole.

Det er veldig forferdelig, og da ble det en sånn felles slags forståelse av at, vent litt, alle hadde det forferdelig kjipt på ungdomsskole.

Det er jo noe med det at noen får en rolle som de kanskje ikke har lyst på, og det skjer også på barnetrinnet, men det er noe med det at de man trodde var kule fremme i skoene og fremme haka, de har sine utfordringer de også.

Og ofte har de fått en rolle som på mange måter ikke de har ønsket heller. Så denne fellesskapet rundt, eller disse grupperingene rundt som framhever noen, det er ikke alltid de er med på den reisen selv.

Håkon er jo rektor på en 1-10 skole, men det er jo ikke normalt på en måte. Vanligvis er ungdomsskole litt skilt, og det betyr jo også at en del elever skal blandes og komme fra forskjellige skoler. Hvordan ivaretar kommunen dette?

Når elever skal gå fra en barneskole til en ny ukjent ungdomsskole, så møter en gjerne elever fra andre skoler. Og det er akkurat det samme prinsippet som i overgangen fra barnehage til skolestart. At ungdomsskolen og barneskolen må samarbeide, må lage god gruppe.

En må snakke om hva elevene trenger, hvem som kan gå godt i hop, hvem som kanskje trenger en pause fra hverandre, fordi det er veldig mye tett på hverandre på barneskolen. Så et samarbeid må lage god gruppe. Det er også besøksdager for de som begynner på en helt ny skole. Det er en motsetning til de som skal på Siggerud.

Skal du begynne på en ny skole, så trenger også en 7. klassing å møte de voksne som en skal bli kjent med. Så det er litt av den samme overgangen som tidligere.

Nå har vi snakket mye om barna, men du var jo inne på det, Håkon, at dette er en like spennende dag for foreldrene.

Nå sitter det tusenvis av foreldre rundt omkring i kommunen vår og lurte på hva som skjer nå. Hva får vi av informasjon? Hva må vi ikke minst forberede oss på? En ting er å handle inn klær som ser presentabel ut på bildene, men det er jo veldig mye mer som må forberedes. Det er jo å trygge sine egne unger på skolestart. Har dere noen konkret råd til foreldrene?

Først og fremst, pust med magen. Dette hadde jeg ikke gjort hundre ganger før. Nå drar jeg på litt, men dette er vi utdannet til.

Det kan vi. Det å ikke stresse skolestarten, for vi kommer til å ta god tid når vi er i gang med å leke, være sammen, lage gode rutiner, få elevene til å bli selvstendige, men også være en del av en gruppe. Det kommer vi til å jobbe masse med.

Så jeg tenker egentlig at foreldre skal bare puste med magen, ta et skritt tilbake, stole på at vi er godt utdannet mennesker som har gjort dette før.

Jeg er helt enig med Håkon i at foreldre må ikke stresse med noe som helst, særlig ikke med det barnet ikke har lært enda. Noen foreldre tror jo fortsatt at de helst skal ha lært en del ting før de begynner på skolen, men det er ikke viktig.

Det som er viktig er å styrke for at barnet kan være motivert for å lære. Det er viktig å motivere deg hvis det er visst interesse. Forlesingsskrivning kan man ha, men man skal ikke presse det på deg hvis man ikke er klar.

Noen helt konkrete ting som foreldre kan gjøre for å forberede barnet på skolen, er å ta en tur til skolegården. Kanskje særlig helst når det ikke er åpent skole, når det ikke er fullt av folk ute i skolegården. Bare for å bli kjent med lekeapparatet eller hvordan det ser ut.

En kan øve på å gå til skolen, kjenne etter hvor langt det er, skjønne hvor bygget ligger i forhold til huset der du bor. Sånne ting. Noen helt praktiske ting er å hjelpe barnet med å klare seg selv i forbindelse med dobesøk.

Det er veldig greit å kunne når du skal begynne på skolen. Kle på seg. Det er også veldig greit å kunne. Lære seg å vente på tur. Fordi det er veldig mange flere samlet på en plass, og da er sånne praktiske ting å kunne veldig kjekt.

Jeg er helt enig med Marit. Det er veldig konkrete eksempler hun kommer med. Den skolen som du som forelder gikk på, den er veldig annerledes nå.

Når barnet ditt skal på skolen, så ikke ta med deg nissen på kjøpet. Skolen har endret seg enormt, og vi har masse fokus på barn og unges psykososiale vilkår i skolen. Det er det som er fremst i panna vår hele tiden.

Så det som du opplevde som mamma eller pappa når du var liten, trenger du ikke å overføre til barnet? Det er noe å tenke på. Jeg er jo miljøskadet, for jeg vokste opp rundt lærere, og var tidligere gift med en lærer, og nå er jeg sammen med en lærer. Hvis noen lurte på hva type jeg har, så må det vel være lærere.

Men det er et eller annet som jeg alltid har tenkt på, at hvis barnet etter et halvt år ikke kan lese, skrive eller regne, så er det skolens feil. Men hvis barnet ditt er en liten pøbel og en liten drittsekk, hvis man kan bruke det ordet, så er det faktisk foreldrenes sin egen feil. Det er jo ikke alt.

Skole skal jo ikke ta ansvar for alt. Men du tøtsjer jo på det at skole er annerledes nå. Men det er jo ingen tema som folk er så ekspert på som skole, fordi at du har gått der selv.

Og det er jo også noe å ta med seg som forelder, at lærere er fagfolk. De er høyt utdannet fagfolk som kan dette.

Ja, det er helt riktig det. Og det er noe med det at alle har, som du sier, har gått på skole. Alle har en erfaring. Skolehverdagen min var ikke rosenrød hele tiden heller.

Og det er også en oppfattelse av alle de som står som lærere i klasserommet. De har bare seilet gjennom skolen, og de har sikkert tatt den minste motstandsvei. Men det er ikke sånn.

Vi har hoppturer og letturer fra skoleopplevelser vi også. Men det som er viktig er at vi som jobber der, vi ønsker å gjøre en forskjell. Og vi vet veldig klart på hvem vi jobber for.

Og det er de barn og unge som er der. Fordi du var jo inne på det med å være selvstendig, Marit, og det å klare seg selv. For det er jo også, som vi nevnte tidligere, at barn modnes veldig forskjellig.

Noen er jo mye mer fremme i skoene enn de andre. Og så er det jo også, som Håkon sa i starten, at skolen har jo ikke like mange voksne per elev som det barnehagen har. Da blir de fullt tettere opp.

Og denne selvstendigheten, det er så livsviktig. Denne selvstendigheten er livsviktig. Og det med modenhet som vi snakket om, at ungene er et spenn på mange år i samme klasse når det gjelder modenhet.

Så skolen er en stor og veldig viktig oppgave når det gjelder å tilpasse for ulike elever. Slik at alle skal ha utbyttet av opplæringen sin. Og det med tilpassing, det er vi veldig opptatt av i skolen i dag.

Alle skal få oppgaver som er tilpasset til seg selv, men den skal også være en del av fellesskapet. Så det gjelder å finne en god balanse i det. Det er mange måter å tilpasse på.

Det er lærerne i dag veldig, veldig flinke. Det er ulike aktiviteter som de kan tilpasse, ulike læringsressurser. Forskjellige metoder de kan bruke.

Mange måter å organisere barna på. Slik at de testes mest mulig. Slik at læringsutbyttet blir godt.

Og det er jo mye nye ting å forholde seg til. Vi bruker jo iPad i barneskolen. Vi bruker Chromecast på ungdomsskolen.

Mange nye ting, og det er mange nye forestillinger om hva som kommer.

Er det veldig lett å lulle seg inn i en katastrofetenkning når barna skal begynne på skolen?

Absolutt. Men jeg tenker skolen har et ansvar å finne denne balansen. For vi kan ikke være med på hele landet. Også er jo skolen en litt sånn tradisjonell institusjon. Når vi ser at pendelen svinger litt for mye til den ene siden, så prøver vi å veie opp litt.

På barneskolen har jo, som du nevner, iPad vært i vinden. Men det er viktig å få fram at skolene jobber mye med bly og papir enda. Og det er viktig med høye håndkoordinasjon og andre typer stimuli også.

Jeg tenker også at skolen er en viktig oppgave å informere foreldre om hvordan de jobber på skolen. Så foreldre ikke sitter med krisetankene om hva som egentlig foregår der. Hvis skolen informerer godt om hva som foregår, så kan foreldre være rolige på at en ser barna, og at en gir dem etterheng.

Også er det jo foreldremøter i starten. Det å samarbeide med skolen er også livsviktig. Å sørge for et godt samarbeid.

Du er nok en ganske opptatt mann, Håkon, så jeg tror ikke dørene er åpne hele tiden. Men som rektor så må du vel være ganske tilgjengelig?

Absolutt. Det er jo den største oppgaven. Det viktigste er å være tilgjengelig for barn og unge, men også foreldre. Og ansatte som lur på noe, det er jo det stort sett jobben går ut på. Så får jeg gjøre den andre jobben enten på ettermiddagen eller på kveldstid, for å si det sånn.

Fordi det er ikke så lett å drømme mellom alt når du har barn og unge som ønsker at du skal være til stede og være delaktig. I skrivende stund viser kalenderen mars, og det er nok planlegging godt i gang.

Men når begynner vi i kommunen å planlegge skolestarten? Ja, planen ligger jo der først.

Sånn som vi snakket om i start, så er det jo sikkert at i barnehagen, så forbereder barnet siste året før den skal begynne på skolen. Men det er også samtale med både barn og foreldre, der temaet skal være skolestart og overgang til skole. Og så skal jo barnehagen snakke med skolen, så skolen inviterer barnehagene til et samarbeidsmøte der de går gjennom elevene.

De snakker litt om hva de trenger, hvordan det er, og hvordan det fungerer. Så alle de planene ligger fast. Når det nærmer seg skolestart, så sender skolene en eller annen form for invitasjonsbrev, så elevene skal føle seg velkomne og vite at skolen er forberedt på å ta igjen mot dem.

Og så er det jo mange forskjellige ting. Når du skal begynne på en skole, og kanskje du har bodd rett til siden av barnehagen, så er det lang vei. Bare en ting som skoleskyss for eksempel, det er det jo veldig mange som ikke vet.

For det må man jo søke om, og der er det jo visse kriterier for å få det innvilget. Uten at vi skal spørre dere, men vi kan jo også henvise til vår utmerkede nettside som har veldig mye informasjon. Så vi skal ikke spørre dere om ting som dere ikke jobber konkret med.

Skolestart, det er jo høstens virkelig store lykkepille, er det ikke det?

Jo, det er kjempegøy å møte alle disse spente nye skolestarterne som kommer. Og det er liksom som jeg startet med, at det er derfor det er så viktig at vi som skole også har det i bakhodet at dette skjer en gang. Den samme følelsen er ikke når du kommer i 2. klasse eller 3. klasse til skolestarter, men den første skolestarten, den er viktig.

Da er det rød løper, da er fadderbarnet med for å skape blest, det er litt musikk og det er litt pomp og prakt. Og så er det en tale fra rektor, og den er viktig at den skal være til barna. Det er viktig at vi ser på dem når vi snakker om at de føler at når jeg holder en tale, så er det til dem.

Og ikke til foreldrene, de har fått mer enn nok informasjon, og skal ha fått nok informasjon før det. Men dette er barna eller skolestarternes dag. Og jeg avslørte jo i starten egentlig hvor gammel jeg er med å si at jeg hadde min første skoledag i 1986.

Jeg skal jo ikke påstå at minnet er såpass godt at jeg kan huske alt, men jeg kan jo huske veldig spent hvor mamma stod ved siden av bestekameraten min. Nå skal det sies at jeg måtte jukse litt og ringe min mor og spørre hva jeg hadde på meg. Det var en gul sekk, en lyseblå skjorte, en Catalina-jakke, og de som har passert 40, de vil nå smile.

Og det er også en plommerød fløyelsbukse. Husker dere første skoledag?

Nei, jeg husker ikke så mye. Og det er litt sånn rart, for jeg ble holdt igjen et år.

Så jeg startet med kullet under meg. Og det var for at jeg var en litt sånn umoden fyr som likte veldig godt å fly i skogen og leke cowboy og indianer. Så min mor og far tenkte at det var greit at jeg ble holdt igjen litt.

Og det angret jeg ikke på, jeg kom i en fin klasse og alt mulig, men jeg husker at jeg fikk nye klær. Jeg husker, jeg er ikke så detaljert som du er, men jeg husker at vi var hos frisøren. Og da jeg har sett på bilder og snakket med mine foreldre, så sier de at jeg var en sånn veldig fan av bolleklipp, hvis dere husker den.

Så det var de første tre årene på klassebildene ser jeg at da står jeg med en veldig fin bolleklipp. Så det er liksom det jeg husker.

Marit?

Ja, jeg husker jo like mye fra før jeg begynte på skolen som akkurat den første skoledagen. For jeg husker at jeg gledet meg så enormt til å begynne, i årevis, før jeg skulle begynne selv. Og det hadde helt sikkert sammenheng med at jeg hadde en eldre søster som begynte to år før meg. Og jeg var så misunnelig på, fordi hun fikk lov til å gå på skole og fordi hun fikk lekser.

Og lekser, det var det store. Det var helt det store. Og ryktene gikk nok, for en dag så fikk jeg også lekser lenge før jeg hadde begynt på skolen.

Så jeg tror jeg lærte dem til søsteren min. Bare forbarmet seg over familien og ga meg litt input der. Så jeg fikk lov til å putle litt med det i forhånd.

Men jeg kan huske stemninga på første skoledag. Jeg husker at det var høytidelig. Jeg husker, jeg tror jeg husker et flagg.

Jeg vet ikke om det er et falskt minne eller om det er et sant minne, men jeg mener jeg husker et flagg. Og så husker jeg mest av alt. Frøken.

Frøken, det var læreren vår. For da kalte vi jo læreren for Frøken. Og det gjorde vi årevis.

Frøken var en fantastisk pedagog. Et trygt og godt voksent menneske som tok imot oss på beste vis. Så det håper jeg mange av de nye førsteklasingene også vil oppleve når de skal begynne på skolen.

Ikke sant. Og er det sånn at ungene må reise seg når rektor kommer inn i klassen?

Nei. Men på ungdomstrinnet så har vi faktisk det når det kommer en ny lærer inn for første gang, så skal elevene reise seg og si hei.

Og det er uavhengig av rektor eller ikke. Så hvis jeg kommer inn og sånt, så reiser de seg og sier hei. Men den har vi ikke på barnetrinnet.

Da blir det klem og high fives. Og de synes det er veldig stas at jeg kommer. Den får jeg ikke helt fra ungdomsskolen. Men siste skoledag får jeg det da. På ungdomsskolen er du vel nesten heldig hvis du får et svar.

Det er helt riktig. Og så kan vi jo kanskje trygge foreldre som tenker at mitt barn må holde seg igjen et år. For de kan jo bli rektorer de også.

Absolutt. Altså, din vei er ikke lang den. Da gjenstår det egentlig bare å si for det første og fremst lykke til begge to med skolestarten.

Jeg vet at det jobbes hardt og intenst med dette. Når man hører de fortelle om første skoledagen, så blir man jo litt sånn misunnelig. Det å få oppleve den vanlige gleden med å starte på noe helt nytt og spennende, som på en måte skal definere resten av livet ditt.

Ja, det er en måte misunnelig. For det hadde jeg vært også. Jeg er veldig glad for at jeg får lov til å ta del i den dagen.

Det er en veldig stor og viktig dag. Så da er egentlig budskapet til foreldre er å ta og stresse ned. Ro helt ned.

Fagfolkene har dette. Og så bare konsentrere dere på å nyte sommerferien rett og slett. Og så husk å ta med barna til frisøren.

Men vi trenger vel kanskje ikke anbefale bolleklipp lenger.

Tusen takk for at dere var med. Ha det.